

gyermekirodalmi lap
2024. október

NAPSUGÁR

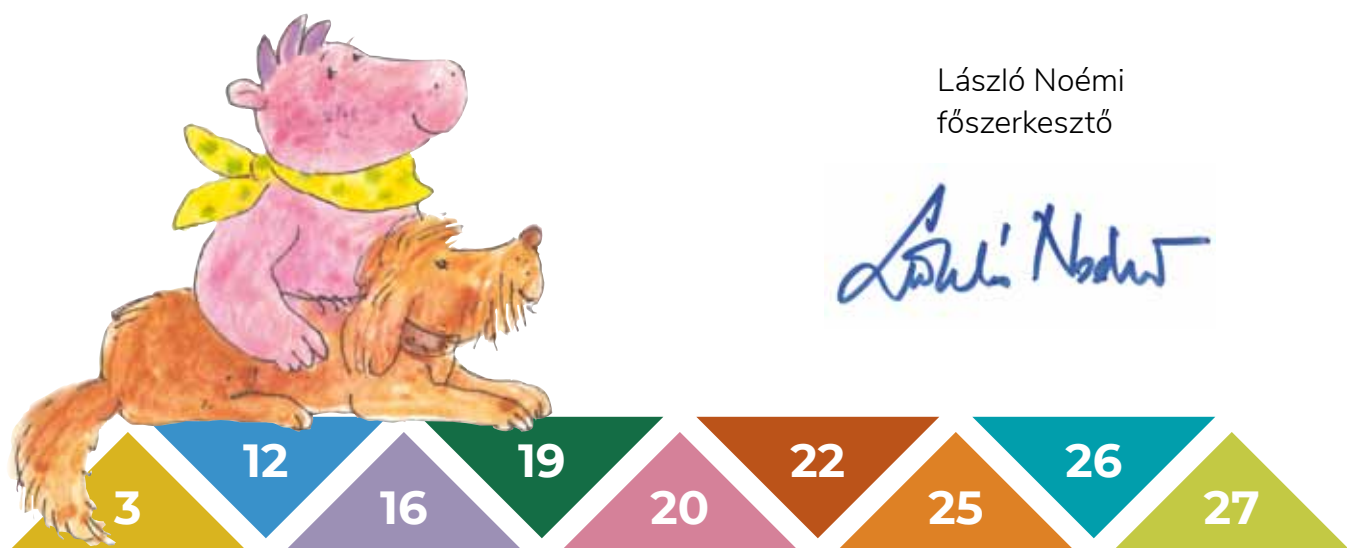
SZÍNEK ÉS SZÁMOK

„Tele a hombár, tele a raktár, tele a kaptár, tele a csűr” – mondjuk Kányádi Sándorral, míg a piruló-sárguló lombokon legeltetjük a szemünk.

A Napsugár oldalain Gárdonyi Gézával gyerekkori csínytevésekre emlékezünk. Gesztenyét rugdalva ballagunk az ősze fordult ég alatt. Legyőzzük félelmeinket, ebben képzeletbeli barátaink is segítenek. Kószabószával Hollandia szélmalmaival és tulipános mezőit bámuljuk. Tovább drukkolunk Pinokkiónak, majd figyelmesen körülnézünk a gyergyószárhegyi kastélyban.

Régi vásárokról olvasunk, Zsigmond Emese a legfontosabb számról, az egyről mesél nekünk. Bemutatjuk végre az igazi öttusa versenyt, Maszat-művész a madártávlat rejtelmét fürkészzük. Nevetünk, rejtvényt fejtünk, sakkozunk, fényképeket nézegetünk. Időzzetek továbbra is velünk, böngésszék a legszínesebb magyar irodalmi lapot, a Napsugárt!

László Noémi
főszerkesztő

CÍMLAP: HATHÁZI REBEKA

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. LXVIII. évfolyam 752. szám. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.

Főszerkesztő: László Noémi • Képszerkesztő: Bak Sára • Szerkesztő: Berki Tímea

Lapterv: Division Boutique Agency • DBA (www.teamdba.co)

Megrendelhető: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202 ap. 101 • 0264418001

naps.sziv@napsugar.ro • www.napsugar.ro • www.facebook.com/napsugar.szivarvany

A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: RO45RNCB0106026602080001 BCR CLUJ, RO70BTRL01301202P90961XX BT CLUJ, SC NAPSUGÁR-EDITURA SRL, CUI: 210622.

Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában, nyomdai előkészítés: Komáromy László.

ISSN 1221-7751

ÁRA 9 LEJ

TÁMOGATÓINK:

CSODÁLATOS TÖRTÉNET

Volt egy téglaszínű, selyemszőrű kutya. Zordon volt a neve. Ha kétlábra állott, kényelmesen ranyalhatott az orcámra. Az igaz, hogy én alig voltam akkor nyolcéves, és gyakran uzsonnáztam vajjas kenyeret.

Egy őszi napon egy üveg mézet küldött valaki az anyámnak. Szép, tiszta, csillogó sárga méz volt az. A méhek valószínűleg válogatott virágokból szedték a királyasszonyuknak. Egy kávéskanálnyi kóstolót kaptam belőle. Micsoda csemege volt az! Elolvadt a nyelvemen, s éreztem, hogy az édessége a testemnek minden porcikájába elömlik.

Az anyám azt mondta, hogy uzsonnakor többet ad. Méz-uzsonnánk lesz!

Szerettem volna néhány órával megelőzni az uzsonnaidőt. Néhány órával? Úgy éreztem, hogy bevárhatatlanul nagy idő választ el az uzsonnától. A nyelvemet még izgatta az édesség gyönyöre, és orromat a mézillat. Behunytam a szememet, hogy vissza tudjam képzelni az előbbi kóstolásnak minden gyönyörűségét.

Ott feküdtem a ház mögött a kertben, a nagy árnyékos almafa alatt. Fejemet a fűbe eresztettem. Körülöttem a méhek dönögtek. Szomorúan dönögtek. Talán éppen ezektől vették el a mi mézünket.

Egyszer csak suhogás támad a fűben, s hozzám surran Zordon, a selyemszőrű, téglaszínű kutya.

Elém hasalt. Ragyogó okos szemét rám függesztette, és világos, tisztán érthető szavakkal így szólt:

– Ich habe den Honig gegessen.*

Elbámulva tekintettem reá. Azt hittem: a fülem csengett. Azonban a kutya bajuszán hajszálnyi vékony, fényes mézszálak csillogtak, s nehogy kételkedjem a valóságon, újra megszólalt:

– Ja, so ist es... leider!**

És eltűnt.

Kerestem mindenfelé, hogy a büntett részteit is megtudjam tőle, de nem találtam sehol.

Fölmásztam hát az éléskamra ablakára, és a rozsdás rostélyban megfogózva, benéztem.

Fenekig igaz volt a beszéde! Még ki is nyalta az üveget.

Istenem, milyen szomorú látvány a mézes-üveg, ha ennyire üres!

Az apám éppen akkor jött haza. Eléje mentem, és elmondtam neki a méz történetét.

– Ez csodálatos! – jegyezte meg komolyan az apám. – Kutytát még magam se hallottam beszélni.

Zordon a kutyaólbán feküdt. Mikor meglátott bennünket, előszökkent, és bozontos farkát megcsóválgatva ugrált előttünk.

Megsimogattam a fejét, s nyájasan szóltam hozzá:

– Beszélj, Zordon, beszélj. Mondd meg őszintén apámnak, hogy te etted meg a mézet.

Hallgatott. Még szerencse, hogy csak a farkát csóválta és nem a fejét.

– Beszélj hát, kutycskám – szóltam könnyörgő hangon –, csak egy szót szólj, mint előbb a kertben, különben még azt gondolhatnák, hogy én torkoskodtam el a mézet.

Nem felelt. Úgy tett, mintha néma volna. Ó, igazán nyomorult, gaz kutya volt!

– Ne bosszankodj – szólt az apám –, nem tesz semmit, ha nem vall. Amelyikőtök megette a mézet, annak fájni fog a gyomra.

Apámnak igaza volt. Csakhogy az a csodálatos, hogy az a ravasz kutya ette meg a mézet, és mégis én nyögtem miatta.

(1894, Novellák)

*Megettem a mézet. (német)

**Így igaz... sajnós!

CZEINER-SZÜCS ANITA

GESZTENYELÁNY

Gesztenyefán csüng Gesztenyelány,
avarba huppan holnapután.

Ma még a sapkáját sütteti,
fejdíszre tüskéktől ünnepi.

Szoknyája szédítő levele
tündérlány repülő tenyere.

Hamar eljön a holnapután:
eléid gurul a Gesztenyelány.

SZÓCS MARGIT

VALAKI OTT ÁLL A HÁTAM MÖGÖTT

Szeretek itthon játszani,
ha kinn minden ázik,
valaki ott áll a hátam mögött,
velem bújócskázik.

Fejemben egy új gondolat
épp repülni tanul:
valaki ott áll a hátam mögött,
mesél hangtalanul.

Esténként néha vacogok,
rémiszt a fák árnya,
valaki ott áll a hátam mögött,
átölel a szárnya.

OZSVÁTH ZSUZSA

MUNKADAL

Munka van, munka van reggel,
munka van, munka van délben.
Toljuk a szekeret, fejjel
fálnak pihenünk csak az éjben.

Nem tudok, nem megyek, sajna.
Majd később pótoljuk, tényleg.
Halmokban vár rám a munka,
de azért szeretlek téged.

Dolgozni, dolgozni éjjel,
dolgozni, dolgozni nappal.
Amit meg nem mérünk pénzzel,
finoman betakarja a hajnal.

A vibrant illustration of autumn birds. At the top, a blue bird with a yellow breast and red throat is in flight. Below it, a brown and white striped bird is perched on a branch. At the bottom, a large, round, purple and blue bird is perched on a branch. The background is a mix of red, orange, and yellow, with falling leaves and a tree branch with green and yellow leaves on the left.

NAGYÁLMOS ILDIKÓ OKTÓBERI PILLANATKÉP

Október színe a vörös,
forr a must és forr a dalom,
bőkezűen osztogat a föld,
mielőtt fekete-fehérbe borul.

Vígan dalolnak a madarak,
súlyos esők
barázdákat rajzolnak a sárba.

Fáznak a szabad ég alatt,
de nem kérnek a kalitkából.

A hangyák magukra zárják
a kamraajtót,
és szabadságról álmodnak.

BERTÓTI JOHANNA OKTÓBER

Gyepet a nyár
már felgöngyölt,
s odébb tolja
a Nagyöncölt.

Őszre fordult,
minden lomhul,
elfelejt most
sok fa lombul.

Szellő himbál
lengé laput,
párkányunkon
gerle lapít.

Szín-ár tombol,
banka bambul:
„Hű, de messze
van Isztambul!”

CSEH KATALIN KAVALKÁD

Levelek röpködni vágnak:
„Álljunk be könnyű madárnak!”

Cikáznak, játszin suhanva,
tűzvörös, rozsdabarna,

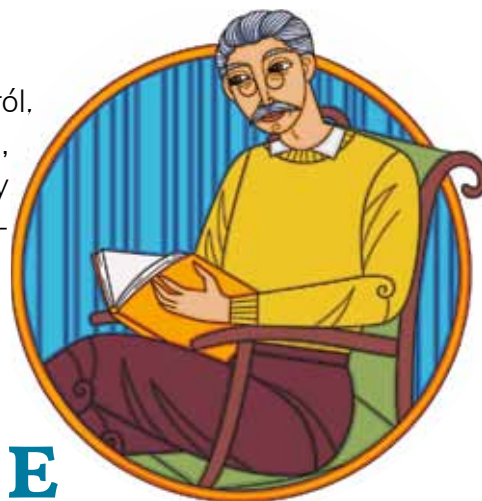
s lensárga ruhájuk villan,
ha felgyúl az égi villany.

Lobognak, egyre lobognak,
vidámnak tűnnek, boldognak?

Lengenek, lásd, lengedeznek,
sóhaján a rengetegnek.

MESÉK A ZÖLD FOTELBŐL. Hallottatok Öcsiről, Krisztinkáról, Vilikéről vagy Vilmos atyáról? Találkoztatok-e Szikra Ferkóval, Győzelmes Gábriellel? Róluk egy zöld fotelben ülve mesélt nagy kedvvel Méhes György író. Szerzőinket arra kértük, az ő szellemében írjanak új történeteket mindannyiunk örömére!

LÓNHÁRT MELINDA

A SÖTÉTSÉG MESÉJE

2. rész

Dörgött, villámlott, süvített a szél, a palotaőrök bezárták az ajtókat, ablakokat. Aki tudott, befutott. A szegényember kint rekedt. Zúgott a vihar, rettenetesen sötét lett.

– Bárcsak tudnám, mi történik! – motyogta a szegényember. – Sötétség délben?

Alighogy ezt kimondta, ott termett egy törpe:

– A palota tudósa vagyok. Ha elmondod, mitől félsz a legjobban, és hogy félsz-e épp most, elárulom, amit tudni szeretnél.

– Mitől, mitől, hát a sötétségtől! Úgy dobog a szívem, mintha mennydörgés lakna bennem – mondta a szegényember. – Tudni szeretném, mikor leszek elég bátor és tehetős ahhoz, hogy a családom eltartsam.

– Őszintén feleltél. Adok neked egy titkos batyut, meglátod, hasznát veszed. Ami most történik, az a 245. napfogyatkozás. Mindenki elszaladt, te itt maradtál. Megjutalmazlak: beviszlek a királykisasszonyhoz. Ott használd a batyuidat, s ne feledd: Nem az a bátor, aki semmitől sem fél, hanem az, aki ha fél is, nem fél azt bevallani. Amikor a királykisasszony elé érsz, ugyanezt mondd neki is, amit tőlem, a szentjánosbogártól s a csillagtól tanultál. Meglátod, minden jóra fordul.

Azzal a törpe előkapott egy esernyőt és felrepült. Intett, s mintha berepült volna a palota padlásablakán. A szegényember egyet pislogott, s már ott állt a trónteremben, a királykisasszony előtt.

– Jaj, jaj, olyan gyáva vagyok! – sírt a királykisasszony. – Folyton félek, rettegek.

– Nem az a bátor, aki semmitől sem fél – szólt a szegényember –, hanem az, aki ha fél is, nem fél azt bevallani.

És elővette a batyut, abból egy szemüveget húzott elő. A használati utasításon ez állt: „Aki ezt a szemüveget felteszi, okosabb és bátrabb lesz, mert nő a tudása, ha napi egy mesét elolvas.”

A királykisasszony nem szipogott már, de még eléggé nyafogott:

– Félek is, rosszkedvű is vagyok, iskolába menni sincs kedvem, ráadásul még bogarasnak is tartanak.

A szemüveget az orrára tette, s így szólt:

– Alig várom, hogy este ágyba bújjak. Kipróbálom a meseolvasó varázsszemüveget! Csak az iskolába ne kéne beiratkoznom!

– Tudja-e a királykisasszony, ki tanítja a hitant a bogáriskolában? – kérdezte a szegényember, s mert nagy csend volt, válaszolt is: – Hát az imádkozó sáska. S melyik bogár ülhet a helyére tornaórán? Ha kispadra kerül?

– Nem tudom.

– Hát a cserebogár.

Nagyot kacagott a királykisasszony.

– Hát jó! Bármilyen bogarasnak tartanak, holnap maradok hittanórán és tornaórán is.

A szegényember elővette a szentjánosbogártól kapott batyut, és kivett belőle egy világító, bogár alakú melltűt, aztán felolvasta a használati utasítást: „Aki ezt a bogár-broszt

a mellére tűzi, mindig emlékezni fog a jó viccekre, akármilyen bogarasnak is tartják.”

A királykisasszonynak ez már annyira megtetszett, hogy elmosolyodott, a szegényember pedig azt mondta:

– Semmi sem világít olyan szépen, mint az őszinte szó s egy baráti mosoly.

– Most már csak az a bajom, hogy félek a sötétől, nem tudok elaludni – mondta a királykisasszony.

– Attól biza én is néha – mondta a szegényember –, de minél többször bevallod, annál kevésbé félsz majd, mert az őszinte szó világosságot hoz a homályba.

Azzal elővette a csillagtól kapott batyut, kicsomagolt belőle egy csillag-csatot, és a királylány hajába tűzte. Felolvasta a használati utasítást: „Aki ezt a csillagot a hajába tűzi, bármilyen sötét úton is jár, mindig világosan fog emlékezni azokra, akik őt szeretik, s akiket ő szeret.”

Mindeközben a királykisasszony egyre szebb, a palota egyre fényesebb lett.

Az öreg király az ajtónál hallgatózott. A királykisasszony azt kiáltotta:

– Úgy várom, hogy este legyen, és kipróbáljam a meseolvasó szemüveget! Azután a hajcsattal alszom, reggel pedig a melltűvel megyek iskolába.

– Hát a szegényember szavait megjegyezted, édes lányom?

– Meg én, apám! Nem tudtam, milyen mesét írjak a tanító néninek, de most ezeket a mondatokat fogom beleírni:

„Az őszinte szó világosságot hoz a homályba. Bármilyen sötét úton is járj, emlékezz azokra, akik téged szeretnek és akiket te szeretsz. Semmi sem világít olyan szépen, mint az őszinte szó vagy egy baráti mosoly. Emlékezz a jó viccekre, bármilyen bogarasnak is tartanak. Olvass, hogy okosodj!”

Ti se feledkezsetek meg ezekről!

Az öreg király aranyhintón vitette haza a szegényembert, s annyi elemózsiajuk lett, hogy mind elhíztak volna, ha annyit nem ugrálnak örömben. Nappal ugráljatok, éjjel aludjatok, mert a világosság dologra, a sötétség pihe-nyésre és nyugalomra való. Ehhez hasonló mesés álmokat kívánok!

VASS JÓZSEF rajzai

A KÉPZELETBELIEK SEGÍTENEK

Elfelejtetted? – kérdezte Marion.
– Dehogyis! – válaszolta Eugénia, de tudta, hiába nyúl a táskába, nincs ott a finom szendvics. – Ne haragudj, rohajok – folytatta. – Megbeszéltem Rékával, hogy óra előtt még megnézünk valamit.

Eltelt a matekóra, utána a román. Eugénia elfáradt. Majdnem románul kérdezte Rékától, hány szendvicset hozott. Réka benézett a zsákba. Ott volt a húgának készült szendvics is, pedig a kicsi otthon maradt. Nyújtotta a kicsi részét Eugéniának, s ő vitte Marionnak. Marion kérdezte, honnan a szendvics.

– Tudom, hogy nem pakoltad be – mondta.
– Az előszobában a macskás ernyő és a siménfalvi kosár között álló zsúrkocsira tetted.

– Igen, ott maradt. Bocsánat. Nézd, ez a szendvics jobb annál! Egy angyaltól kaptam.

– Egy angyaltól? – bámult Marion.

– Nem képzeletbelitől – mondta Eugénia.

Ahogy e szavakat kiejtette, villámlott, s azt nagy dörgés követte.

– Mindjárt indulunk haza. Nem hoztunk ernyőt! Vajon eláll az eső, amíg a sulinak vége?

Az eső nem állt el. Még erősebben esett. Marion kétségbeesetten rohant Eugéniához.

– Hogy megyünk haza? Majdnem vénaszonyok potyognak az égből – mondta, és sírt.

Eugénia átölelte. Mondta, hogy majd megoldódik valahogy. És láss csodát, megszólította őket a három bés tanci:

– Itt van ez a fekete ernyő. Aki itt hagyta, egyhamar nem jön utána. Vigyétek el.

Az ernyő mindkettejüket védte. Sötét anyagán volt valami, amit Marion Batman-emblémának hitt. Eugénia kibetűzte. EMBFF...

– Megfejtethetlen. Erdélyi... valami.

Otthon a másik mellé pakolták az ernyőt, a szendvicset a konyhában eltették. Már tudták, hogy gond van. Ha apu a laptop előtt ül és a képernyőt bámulja, az rosszat jelent. Biztosan az új program, amiről már egy hete beszél, azaz van valami gubanc.

– Mit tanultatok a suliban? – kérdezte apa. Egyiküknek sem jutott eszébe semmi.

– Mi ez a csend? – mormolta apu a billentyűzeten babrálva.

Marionnak támadt egy ötlete.

– Egy dalt tanultunk – mondta, és énekelni kezdett. Apu megtapsolta. Felugrott a laptop-tól, és kérdezte, hová mennének biciklizni.

Marion és Eugénia összenézett. Mi ütött belé, hogy így felvillanyozódott? Amíg a garázsban apura vártak, Eugénia megkérdezte:

– A suliban hallottad ezt a dalt?

– Á, dehogy! – pislogott Marion.

– A legjobban az tetszett, hogy „A nagy baki csak tréfa volt, ha teli torokból dalolsz” – mondta Eugénia.

– Azt én is szeretem – mondta Marion. – Jó, hogy mondod. Akár el is felejtettem volna.

– Dehát nem megtanították valahol? – csodálkozott Eugénia.

– Nem. Ott helyben találtam ki, miközben apunak énekeltem – mondta Marion.

– Hogy csináltad? Sűgött valaki?

– Igen – mondta Marion. – Gondolkodtam. Ezek a te képzeletbeli barátaid mások lehetnek, mint ahogyan elképzeltem. Mert nem láttam angyali szárnyakat, de láttam, hogy megérették szendviccsel, és megvédték a nagy esernyővel. És a napunkat is megmentették, mert nem tudom, mi lett volna apuval, ha nem sűgják a fülembe azt a dalocskát.

A PARFÜMKÉSZÍTŐ KEDVESE

1. rész

Egy meleg, napfényes májusi napon így szólt a parfümkészítő a kedveséhez:

– Közeledik a születésnapod, szeretnék valami különlegessel kedveskedni neked. Mit szólsz ehhez: parfümöt készítek neked a kedvenc illatodból.

– Tényleg? Csak nekem? A legkedvencebb illatomból?

– Bizony ám! Legyen az ámbra vagy mezei kankalin, vanília vagy duplasajtburger illata. Bármit kérhetsz!

– Ó, ez tényleg csodás! De hogyan dönthetnék? Még nem ismerem a világ minden illatát! Honnan tudhatnám, melyik a kedvencem?

– Akkor válassz azok közül, amiket ismersz. Majd jövőre, sőt, minden évben készítek neked újat az épp aktuális kedvenc illatodból – mondta a parfümkészítő.

– Nagyon köszönöm! Megelégszem azzal is, ha abból választok, amit ismerek, és ha újabb elbűvölő szagokkal találkozom, akkor majd mást kérek. Még így is roppant nehéz lesz választani...

– Nehéz vagy sem, te csak dönts, és én elkészítem neked. Bármilyen szagot felismerek, elemzem, alkotórészeire bontom, és újra előállítom. Úgy ismerem a szagokat, mint madár a magasságot! Ki tudok keverni bármit. A friss búza illatát, a nyári szél bizsergetését, a tojásos szendvics szúrós szagát – bár remélem, hogy mégsem azt szeretnéd szagolgatni egész évben... De tényleg, kérhetsz bármit, amit csak szeretnél!

Az illatmester kedvese gondolkodóba esett. Mindegyre forgatta magában, milyen illatokat szeret. Amikor éhes, akkor a sült hagyma illatát. De ha épp bálba indul, akkor valami

szelídebb, de emlékezetesebb illatra vágyik, ami azután is ott lebeg a levegőben, miután ő továbbáll. Mint például

az orgona illata. Vagy egy ölelésé. Mást kíván a lassú, csöndes havazásban, és mást egy szeptemberi kedd délutánon, épp a villamosra várva.

Ahogy ott keresett az emlékei közt, hogy mikor milyen illatok, szagok és bűzök szereztek neki örömet, egyszer csak elkerekedett a szeme, és felkiáltott:

– Jaj, jaj, nagy a baj!

– Micsoda, életem? – kérdezte aggódva az illatmester.

– Mi van akkor, ha rosszul emlékszem az illatokra? Hogy ami a barackillat, azt hiszem, ananász, s a ketchupot a lekvárral keverem, a fokhagymát meg a mogyorós csokival kötöm össze, mert egyszer, még iskolás koromban egymás után ettem őket. Mi van, ha most minden illat összekeveredik a fejemben?

– Ennyi a baj? – nevetett mély, zengő hangon a parfümkészítő. – Tudom én, mi a megoldás, ezen nem kell szoronganod! Gyere, öltözz! Elviszlek a Nagy Vásárcsarnokba. Ott aztán van mindenféle szag és illat, orrfacsaró bűz és bódító parfüm, könnyed és tömény, friss és fonnyadt, amit csak akarsz! Helyben végigszagolod mindet, és kiválasztod, melyiket szeretnéd, hogy elkészítsem neked.

(Folytatjuk.)

VÁRVA VÁRKONY ÉS ROHAN GÁL

Egyszer régen egy kisváros vasútállomásán töltöttem néhány órát csatlakozásra várva, ott ismerkedtem meg Várva Várkonyal, aki a váróteremben lakott, amikor éppen rossz idő volt, máskor pedig a peronon időzött.

Sötétzöld nadrágot viselt, halványsárga inget meg zöld-sárga pepita zakót. Egész nap egyebet sem tett, csak várt, várakozott. Lénye békét és nyugalmat sugárzott. Néha az órájára pillantott, s rögtön felcsillant a szeme, ha mozdonyfütyty hangját hallotta. Kipirult arccal, lelkesen köszöntötte a befutó vonat utasait. Majd leült egy padra, és tovább várakozott.

– Várakozni jó dolog – mondogatta magában –, mindig izgalommal tölt el, és soha nincs vége, egyre-másra jönnek a vonatok, mindig érkeznek valakik, és nekem mindig várnom kell őket, ez a fő foglalatosságom. Amíg vára-

kozom, dúdolgatok magamban vagy nézem a veszteglő tehervagonokat. Alvás közben sem hagyom abba a várakozást, a befutó álmokra várok.

Hamar összebarátkoztunk Várva Várkonyal, s máris elmesélte nekem egy különös lényvel való találkozását:

– Hétköznap reggel volt, szokás szerint várakoztam, amikor egy vonat érkezett furcsa utasokkal. Leszállás után hadonásztak, kapkodtak, összevissza rohangáltak a peronon. Próbáltam megszólítani valamelyiküket, de rám sem hederítettek, csak nyüzsögtek. Aztán egy magas, szikár alak laptoptáskával a vállán észrevett, és odajött hozzám.

– Rohan Gál vagyok. Nincs megállás, folyton szaladnom kell, sürges az idő, minden pillanatom be van osztva. Álmodozás, ábrándozás kizárva. Ezekért a veled töltött percekért is

kár. Hogy tudsz itt tétlenül álldogálni? – kérdezte idegesen.

– Várva Várkony vagyok – mondtam nyugodtan –, az én dolgom kivárni és bevárni az eseményeket, a történéseket, várni az érkezőkre és elbúcsúzni az elmenőktől. Állandó átmenetiségben élek.

– Az micsoda? – kérdezte egyre ingerültebb újdonsült ismerősöm.

– Azt jelenti, hogy szünet nélkül várom az érkezőket, akikből az elmenők lesznek. Aztán az elmenőkből, ha újabb vonatra szállnak, megint érkezők lesznek, és így tovább. Érkezők, elmenők, elmenők, érkezők...

– Unalmas – mondta Rohan Gál.

– Cseréljünk helyet egy napra – ajánlottam neki.

Így történt, hogy Rohan Gál az én szerepembe bújít, én meg az övébe. A végén elmeséltük egymásnak tapasztalatainkat. Én kezdtem:

– Naphosszat csak rohangáltam, még akkor is, amikor valakire, valamire vártam, hidd el nekem, meg nem álltam, egyfolytában tettem-vettem, jöttem-mentem, mentem-jöttem,

mint a kerék, úgy pörögtem. Soha nem cserélnék veled, nem űznék lassú perceket.

Rohan Gál folytatta:

– Késő estig tengtem-lengtem, ácsorogtam, ögyelegtem, ásítottam, sóhajtoztam, magamba visszavonultam, a perceket nem sűrgettem, két vonat közt csak merengtem. Nem cserélnék veled soha, nem lennék a várás szobra.

Hogy ezután mi történt, egy szemtanútól tudom. Rohan Gál azóta is rohangál, kergetőzik az idővel, egymást hajkurásszák, amíg ki nem fogy belőlük a szusz. Várva Várkony továbbra is a vasútállomáson él. A váróteremben vagy kint a peronon álldogál, ácsingózik, esetleg éppen üdögélve várakozik. Két vonat között a felhőket fürkészi, megvarrja a szakadt felhőpárna-huzatokat, mert ő ahhoz is ért, és arra is jut ideje. Éjszaka pedig visszavarrja a leesett csillaggombokat az ég kabátjára.

A várakozásba sok minden belefér, egy kicsit emlékeztet az örökkévalóságra, tudjátok, mikor az az érzés, hogy megállt az idő.

KÓSZABÓRSA TANODÁJA – NYELVEK, KULTÚRÁK

HOLLANDIA

Dag! =
Jó napot!

Az alacsonyan fekvő Hollandia szomszédja keleten Németország, délen Belgium, nyugaton és északon az Északi-tenger mossa 451 km hosszú partjait. Északi melléktere, a Watt Dániával közös világörökségi helyszín. Apály idején átsétálhatunk, télen átkorcsolyázhatunk sekély vizén.

Mocsaras lápok, dűnék, tengeri füves területek várnak a kúpos foka, borjúfoka, barna delfin élőhelyén. A hermelin, a muflon, a gímszarvas erre ritkább. Gulipán, ásólúd, fekete harkály, csigaforgató, kékbegy vagy bíbic röppen mellettünk. A heringsirály hering után kap, a nyelvhal elillan. A tengerszint alatti mélyföldek között a 320 méterre emelkedő Vaalserbergen szarvasmarha legel, a síkon krumpli, cukorrépa, árpa és búza terem.

Ezernél több szélmalom működik, gabonát őrölnek, vizet szivattyúznak, energiát biztosítanak, múzeum is szól róluk. A hollandok századok óta harcolnak a vízzel. Schokland régen sziget volt, ma rét, mert környékét szárazra szivattyúzták. Giethoorn falu a „holland Velence”. Vizes mocsárra épült, akárcsak Amszterdam, melyet körülbelül 11 millió cölöp támaszt alá, így csatornákon bóklászhatunk. Nem facipőben, amit mint tartós, vízálló lábbelit munkások számára találtak fel. Amszterdam 165 csatornájából biciklik ezreit halásszák ki évente a hajós kukások, több a járgány, mint a városlakó. Ők keskeny, magas épületekben laknak. Festményekkel díszítik falaikat, híres festőik Rembrandt, Vincent van Gogh, Piet Mondrian.

Itt áll a világ legtöbb múzeuma. Most a tulipánmúzeumba tartunk, tavasszal a Keukenhof kertekbe mennénk. A tulipán 1636-ban Indiából került ide. A virághagymák ára a házakéval vetekedett. Most liliom, nárcisz, jácint is nyílik. Nagy ünnep a holland király születésnapja, amikor a Vondelparkban gyerekek árulják megunt ruháikat, játékaikat. Az ország színe a narancssárga, ilyen az autók rendszámablója, a focisták meze. A XVII. században a murok is a király tiszteletére lett narancssárga. A Nemo Tudományközpont hajószerű épületében láncreakciókkal, az emberi aggyal ismerkedünk. Az állatkertben a mikroba-múzeumba is betérünk.

Hollandia fővárosa Hága, ahol 5 nemzetközi bíróság található. A holland iskolákban egytől tízig osztályoznak. Egyest és tízest szinte senki sem kap. Mindenki megtanul biciklizni, úszni, korcsolyázni. Markenben, az élő múzeumfaluban őseik szokásait, életét ismerjük meg. Alkmaarban, a sajtpiacon a kaasdrager, a sajthordó ember szállítja a finomságokat. Lemmer halászfaluban a Charles Dickens-fesztivált, az író könyveinek hangulatát csípjuk el. Sok kastélyt látogathatnánk, de inkább a nyelvvvel ismerkedünk.

A holland nyelv mellett a fríz is hivatalos, északon beszélnek. A csúfondáros legenda szerint a holland nyelv úgy alakult ki, hogy egy részeg angol tengerész németül próbált beszélni, és közben heringszálka akadt a torkán. Ezért tűnik úgy, hogy a hollandok fulladozva beszélnek. Szavaikban sok a mássalhangzó, ezek igazi nyelvtörők.

Nehéz megállapítani, hány betűs az ábécé, mert 40 hangot ejtenek. Különlegességük az egyedi 's.

angtschreeuw = félelmünkben sírni
verschrikkelijk = szörnyű

G hangjuk lehet lágy, azaz ch, és kemény, vagyis g.

A főnevek nő- és hímneműek, semleges nem nincs. Leggyakoribb családnevük a De Jong, legrövidebb településnevük Aa.

Dél-Afrikában és a dél-amerikai Suriname-ban is hivatalos nyelv a holland, amit a XVII–XVIII. században az odaérkező felfedezőktől, gyarmatosítóktól tanultak meg az őslakosok.

's Gravenhage = Hága
Amsterdam = gát az Amstelen
Taal = nyelv

A hollandok jó feltalálók. 3D nyomtatóval hidat készítettek, elsőként a világon. Az ő találmányuk a CD-lemez, a mikroszkóp, a távcső, a higanyhőmérő és a műszív is. Szív-ből tisztelgünk előttük, meg a holland gyermekirodalom koronázatlan királynője, Annie M.G. Schmidt előtt. Ha Janó és Janka meséit gyerekesnek tartjátok, akkor olvassatok olyan könyveket, mint a Minna, a macskakisasszony, vagy az Emília és a tenger fia, a Mindenki más születésnapja, a Viplala- és a Polli-sorozat.

Az úton Pinokkió odaadta a könyvet, hogy Tűznyelő mester bábszínházába belépőjegyet kapjon. Bent összebarátkozott Arlekinóval és Pulcsinellával, a főszereplő bábokkal, és elmesélte nekik addigi életét. Amikor Tűznyelő mester meghallotta, hogyan jutott be Pinokkió a bábszínházba, megszidta és öt aranyat adott neki, hogy kabátot vegyen Dzsepettónak, magának pedig új ábécés könyvet.

Rajzolta: MÁRTON ÉVA
Rövidítette: LÁSZLÓ NOÉMI

Pinokkió nekivágott az útnak. Ment, mendegélt, és találkozott a sántát játszó Rókával és a vakot játszó Kandúrral. Pinokkió eldicsekedett aranyaival. Róka és Kandúr rávette, hogy ebédeljenek együtt, egy aranyból kitelik az ára. A Vörös Rák fogadóban nagyot ebédeltek. Róka elárulta Pinokkiónak, hogy ha a pénzét elássa a Csodák mezején, pár nap múlva százszorosára szaporodik.

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGÜNK

A GYERGYÓSZÁRHEGYI LÁZÁR-KASTÉLY

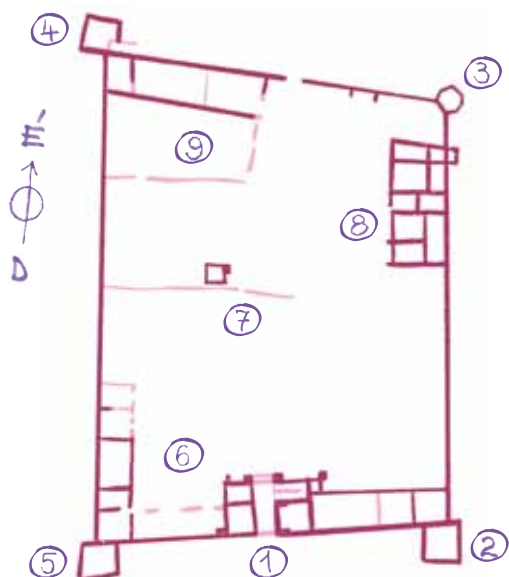
A Lázár-kastély Gyergyószárhegy gyöngyszeme. A katolikus nemesi család Erdély-szerzte ismert. Címerüket mesés agancsú szarvas díszíti.

Lázár András 1450 körül építtet lakótornyot, majd udvarházat. Lázár János 1532-ben végez ezek felújításával. Az eseményre a boltíves előszobában található évszám emlékeztet. Gyermekként itt lakik Bethlen Gábor fejedelem az 1590-es években. Játsszótár-sa a család egyik fia, Lázár István, aki később Csík-, Gyergyó- és Kászsorszék főkirálybírája lesz. 1629 és 1631 között az udvarházat reneszánsz stílusú kastéllá alakíttatja.

A Szármány-hegy lejtőjén téglalap alakú védövet emeltet mészkőből, a szárhegyi fehér márványból. Az építők a sarkokon bástyákkal erősített védőfalakat pártázatos oromdíszekkel cico mázzák és vörös földdel festik. Olaszbástyás saroktornyokat illesztenek a főhomlokzathoz. A bástyákon lőréses és szuroköntő lyukak segítenek a kastély lakóinak védekezni támadás esetén. A délkeleti Veres-torony később épül, innen a kastély összes épülete belátható.

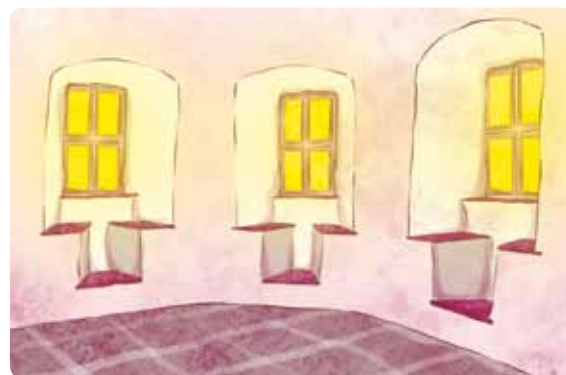
A XVIII. században, a Rákóczi Ferenc vezette szabadságharckor a labancok felgyújtják a kastélyt. A díszlépcsős, teraszos udvarház elpusztul, bár később felújítják. 1748-ban ismét tűz pusztít itt. Ezután VI. Lázár Ferenc újraépítteti a kastélyt. Tágas lovagtermet, barokk lakosztályt alakít ki, a kapuépületre még egy, lakható szintet emel.

◀ A várkastély alaprajza:

- ① Kapuépület
- ② DK-i bástya (Verestorony)
- ③ ÉK-i kis torony (kápolna)
- ④ ÉNY-i torony
- ⑤ DNY-i bástya
- ⑥ gazdasági épület
- ⑦ börtön
- ⑧ asszonyok háza
- ⑨ főúri palota/lovagterem

Régen az érkező boltíves bejáraton lépett be az udvarra. Ott bal oldalt konyha, kemence, cselédek és katonák lakása állt. Vízet a kútból mertek, az istállóba kötött lovakat a kovácsműhelyben patkolták. Az egyik toronyban családi kápolna volt. A jobb oldalon, az emeletes Asszonyok házában laktak a kastély úrnői. Az udvar közepén álló kis tornyos ház, a börtön, a rabokat őrző tágasabb pince bejáratául szolgálhatott.

Kápolna

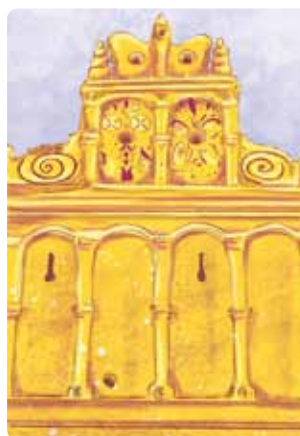

Lovagterem

A kaputoronnyal szemben, a régi Nagy Palota lovagtermében gyűléseztek, és itt szálltak meg a székely székekből érkező vendégek. 1853-ig gróf Lázár Zsigmond és felesége használta a kastélyt, melyet 1872-ben is tűz károsított. A romos kastélyt 1970-ben részben restaurálták, újjáépítették a lovagtermet, a mennyezetre felújított kazetták, a terembe faragott bútorok kerültek. 1974 óta alkotótáborokat rendeznek itt, az alkotások az udvarban láthatók.

1858-ban gróf Lázár Miklós Kolozsváron jelentette meg a szárhegyi család történetéről írt könyvét. A birtok utolsó tulajdonosai az 1950-es években elhunyt gróf Lázár Eleonóra és Margit. Örökösük a Liphay, a Berczely és a Vormair család. A Liphayak Bőjthe Csaba ferences szerzetes alapítványának ajándékozták a maguk részét.

Pártázatos oromdíszek

A kastély javításra szorul, de látogatható. Ha erre kirándultok, keressétek fel ezt a páratlan, Hargita megyei műemléket. Magatok is felfedezhettek számos érdekes részletet, feliratot, évszámokat, az omló vakolaton festett díszítéseket. E kódra kattintva máris barangolhattok:

Hányszor pusztította tűz a kastélyt?

Összeállította: BERKI TÍMEA
 Illusztráció: STARMÜLLER BORÓKA

Ha szorgalmasan válaszoltok a rovat kérdéseire, év végén könyvjutalomban részesültök.

◆ HÁZBAN, HÁZ KÖRÜL VÁSÁROK

DIMÉNY-HASZMANN ORSOLYA rovata

A vásárok adás-vétel, árucseréi alkalmi voltak. Ismeretségek köttettek, hírek jöttek-mentek. Tudás is gazdát cserélt, ezt szolgálta a vásári könyvadás, míg a történetek, képmutatók, komédiások szórakoztatták a vásári sereget. A vasárnap elnevezés az ősi vásárnapból alakult ki.

Évente négy vásárt tartottak a vidéken központi szerepű, fontos településen. A szó a helység nevébe is beépült: Kézdivásárhely, Marosvásárhely, Vásárosnamény.

A vásárokat ünnepnapokon rendezték, és özönlöttek a vásárlók. A szekeres árusok a vásár előtti délutánon, estén érkeztek, és megépítették favázú ponyvasátrukat. Elöl asztal állt, rajta a kisebb áruk, a nagyobbak bent várták a vevőt.

A csernátoni múzeumban kasoszekerek vagy pergőszekerek láthatók. A módos gazdák utaztak vendégségbe, vásárba rajtuk. Hogy a vásári portéka ki ne hulljon a szekérből, kast fontak neki. Kovácsmesterek vasalták, ügyes kezű mesterek rakták össze a farészét.

Tavasszal állatvásárt, jószágvásárt rendeztek, az új bort árulták, fogyott a mezőgazdasági eszköz, szerszám, cserépedény. Nyár elején az aratási időszak szerszámait kínálták. Ősszel a termést árusították, de tartottak állatvásárt is. Az év végi vásáron a téli ruháznak volt nagy keletje.

Szánkás, oladási, szüreti vásárról, dióverési, szántási, takarási, cséplési, vízfakadási, hordási vásárról is tudunk. A nyári vásárt futó vásárnak hívták, eladó is, vevő is sietett haza a dolgát végezni. Ősszel sokan eladták az új termést, búzát, kukoricát, mások felvásárolták és tartották, amíg télen, tavasszal jobb áron eladhatták. Az őszi vásárokon sok tartó-tároló eszköz, edény, tűzifa kelt el. Ilyenkor fogyott a legtöbb téli ruhaféle, suba, bunda, guba, csizma is.

Nagy hidegben nehéz volt vásárt tartani. Télen csak az időben nem gondoskodók, a tartalékaikból kifogyott szegények vásároltak. A kínálat gyenge, a portéka drága volt. A tavaszi vásárok sikerét befolyásolta a vizek áradása, az oladás, a sár. Mégis nem befele, hanem kifele mentek velük a télből. Ilyenkor ürítették ki a vermeket, hombárokat, és félretéve az „újji” szükséges terményeket, a felesleget vásárra vitték. Tavasszal vásárolták a továbbtartásra és tenyésztésre alkalmas fiatal állatokat. Ekkor árulták a legtöbb sózott, füstölt szalonnát.

A XIX–XX. század fordulóján Aradon, Bánffyhunyon, Besztercén, Besztercebányán, Désen, Déván, Kézdivásárhelyen, Kolozsváron, Máramarosszigeten, Marosvásárhelyen, Nagybányán, Nagykárolyban, Nagyváradon, Sepsiszentgyörgyön, Szatmárnémetiben és Temesváron rendezték a legjelentősebb vásárokat.

EGY → EGYENES, EGYSÉG

A jó magyar írás és beszéd tanítását a helyes gondolkodás tanításával kell kezdeni. Ki gondolkodik helyesen? Aki az igazat keresi. Az írás és a beszéd módja mindenkit leleplez. Jól beszélni és írni magyarul, ez tehát igazából: jellemkérdés. (Illyés Gyula)

Hadd szóljon még egy számolós szómesse a legkisebb és legfontosabb számról, az egyről. Az **egy** Isten száma, mindennek az alapja, erre épül a világ és oly sok szavunk, szólásunk, hogy számba sem tudjuk venni mindeniket.

Az **egy**es számjegy: **1** – ég felé mutató nyíl, maga is olyan, mint a becsületes ember: **egyenes gerincű**. Az **egyenes beszéd** őszinte, bátor szókimondást jelent. **Az igaz embernek minden út egyenes. Legjobb út az egyenes út.** A pocsollyákat kerülgetve, így viccelünk: **ahol fényes, ott egyenes.**

Minden ember **egyén**, de célod, hogy ne szürke **egyed** legyél, **egy a sok közül**, hanem **egyéniség**, aki valami **egyedit, egyénit** alkot. Az égi bíró előtt **egyenlők** az esélyeink, de mivel nem vagyunk **egyformák**, hiába játszunk **egyenlősdit**, a világban soha nem volt, és nem lesz **egyenlőség**. Ha úgy tűnik, hogy két ember **egyforma**, mint két tojás, az csupán látszat.

Akár **egyke** vagy, akár vannak testvéreid, édesanyád úgy szeret, mintha **egyetlen** lennél a föld kerekén. Néha jó a csend, az **egyedüllét**, de sokáig ne maradj **egyedül**, mert **együtt** minden **egyszerűbb. Egységben az erő. Az egység kicsinyt is nagyvá tesz. Ahol sokan egyesülnek, legyőzik az ellenséget.** A vitázók is végül **egyezségre jutnak**, néha szoros **egyezséget kötnek**. Szép az **egyertetés**, de ritkán tartós, hiszen **egyezkedni könnyű, megtartani nehéz.**

Az **együgyűség** butaság, az **egyszerűség** érték. Törekedj rá. **Egyszerű: nagyszerű.**

Végül az ősi EGY-ből kerekített régi mondóka: **Egyedem-begyedem, tenger tánc. Hajdú sógor, mit kívánsz? Nem kívánok egyebet, csak egy falat kenyeret.**

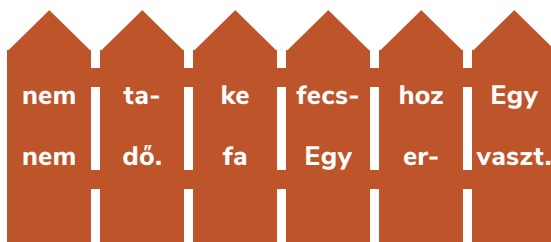
♀ SZÓ- MÓKA

SZÓLJ, SZÁM!

1. Melyik szólás a kakukktojás. Miért?

- Egyenes, mint a fenyő.
- Egyenes, mint a nádszál.
- Egyenes, mint a hattyú nyaka.
- Egyenes, mint a nyíl.
- Egyenes, mint a gyertyaszál.

2. Ha új sorrendbe szegezitek a kerítés léceit, két közmondást olvashattok ki róluk.

3. Melyik közmondást rajzoltuk le? Mit jelent? **Mindig válaszod...**

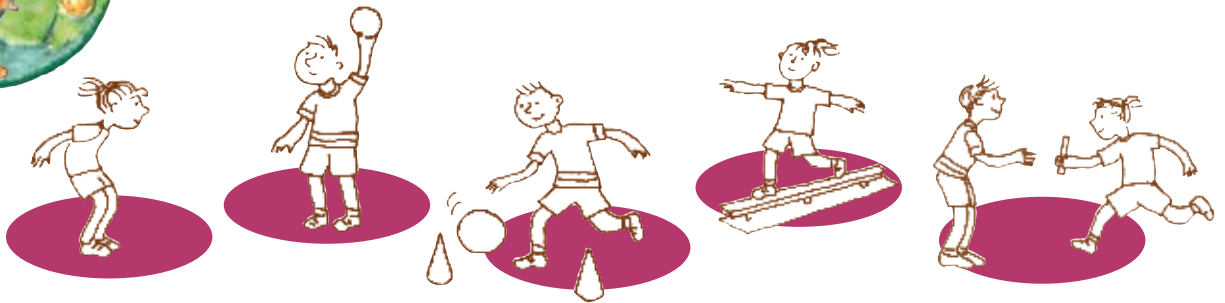
**Kedves Nyelvőr vitézek, várjuk az egyéni és csoportos megfaj-
téseket papíron vagy elektronikus levélben! Szorgalmatokat
havonta 2-3 díjjal, tanév végén 3 Szólj, szám-nagydíjjal
és 60 Nyelvőr-díjjal jutalmazzuk.**

A negyedikesek minden helyes válasszal pontot gyűjtenek az országos Kőrösi Csoma Sándor Anyanyelvi Vetélkedőre. Tavaly 1500-an indultatok hadba. Az idén sem lehettek kevesebben!

ILYEN A SPORT ÖTSZÖRÖS BAJNOKOK

MÜLLER KATI rovata

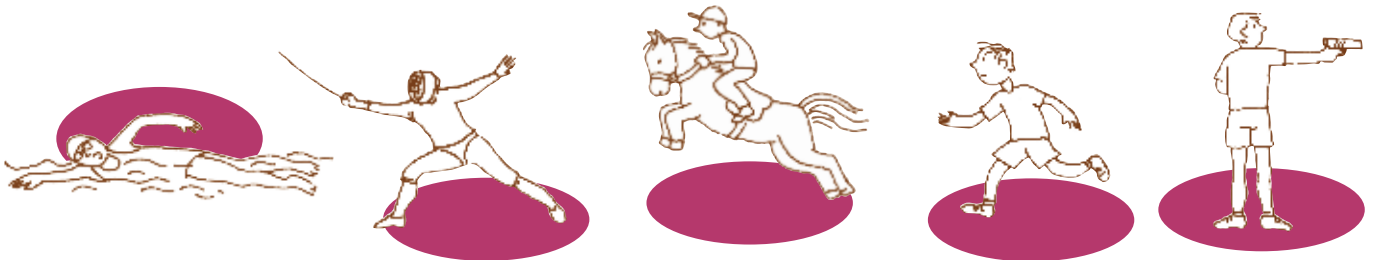
Tizenharmadik éve van Napsugár Öttusa Bajnokság. Akadálypályán, célba dobással, távolugrással, egyensúlyozással és futással mérkőznek egymással Erdély harmadikos csapatai. Lássuk, hogyan néz ki felnőtt, eredeti változatában az ötpróbás sportverseny.

A pentatlon már az ókori görög olimpiákon szerepelt. Távolugrás, stadionfutás, diszkoszvetés, gerelyhajítás és birkózás próbákat kellett teljesíteni. Ha valaki három versenyszámot megnyert, bajnok lett, a versenyt nem folytatták. Pierre de Coubertin francia báró, az újkori olimpia atyja javaslatára került be az ötpróba ismét a versenyprogramba.

A modern öttusa próbái: lovaglás, vívás, lövészet, úszás, terepfutás. A sportágak kiválasztását mese ihlette. Katonai futár levelet visz a folyó túloldalán táborozó szövetségeseknek. Lovon indul útnak, az ellenség bekeríti. Karddal és pisztollyal vág utat magának a harcmezőn. A folyóhoz érve lovát kilövik alóla, át kell úsznia a vízben. A túloldalon futva viszi el a levelet.

Az öttusaverseny öt napon át folyt. Ma egy nap alatt kell a próbákat teljesíteni. 2009 óta a futást és a lövészetet összevonták, a sportolók háromszor megállnak és célba lőnek. Ez az utolsó versenyszám. Az elért pontszámok szerint időkülönbséggel indulnak a versenyzők. A versenyt az nyeri meg, aki elsőként célba ér. A legnagyobb magyar öttusázó Balczó András, aki háromszor nyert olimpiát és tízszer volt öttusa-világbajnok 1960 és 1972 között. A párizsi olimpián Gulyás Michelle világrekorddal szerezte meg a magyar öttusatorténét 10. aranyérmét.

Sokéves vita után az olimpiai bizottság megújította az öttusát. Idén Párizsban volt utoljára lovaglás. Ezentúl egyszerűbb és látványosabb versenyszámot vezetnek be helyette.

A HÓNAP KÉRDÉSE: Milyen sportág helyettesíti az öttusában a lovaglást a következő olimpián?

HARMADIKOSOK, FIGYELEM!

Sportoljatok a Napsugárral! Nevezetek be a Napsugár Öttusa Bajnokságra! A nevezés feltétele: a sportrovat kérdéseire beküldött legalább 3 válasz. A válaszokat a naps.sziv@napsugar.ro címre várjuk, de postázhatjátok, vagy odaadhatjátok terjesztőinknek is 2025. január 31-ig.

MASZAT MŰVÉSZ MŰHELYÉBEN MADÁRTÁVLAT

Ősszel kezdődik a madarak vonulása, délre költözése. Mit láthat a madár fentről? A madártávlat a magasból való letekintést jelenti. A földrajzi alakulatok, települések, a föld felszínén levő építmények, tárgyak, személyek, állatok felülről, nagy magasságból való szemlélését, úgy, ahogy a fölöttük lebegő, repülő madár látja. Nils Holgerson, Márton, a vadlúd hátán utazik... Nézegetsetek légi felvételeket, régi térképeket. Figyeljétek meg a településeket vagy az ország térképét is.

MASZAT MŰVÉSZ FELHÍVÁSA

Milyen tájat néznétek szívesen madárhátról? Tengerpartot, városokat vagy hegyeket? Használjatok vízfestéket, zsírkrétát. Fentről nézve a lenti tárgyak mérete csökken, formájuk szinte elmosódottá válik. Az erősebben megrajzolt, kontúrozott madarat utólag is ráragaszthatjátok a színes foltokból festett tájképre.

Rajzoljatok térképet az iskola vagy a lakások környékéről. Tervezhetek képzeletbeli városrészt is. Széles ecsettel, szürke színnel fessétek a kacsaringós utcákat, a köztük levő tereket pedig színezzétek. Dolgozhattok közösen is, nagyméretű papírlapon!

Összeállította: BAK SÁRA

▲▲▲▲▲
**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOR SOLUNK KI!**

TALÁLD KI!

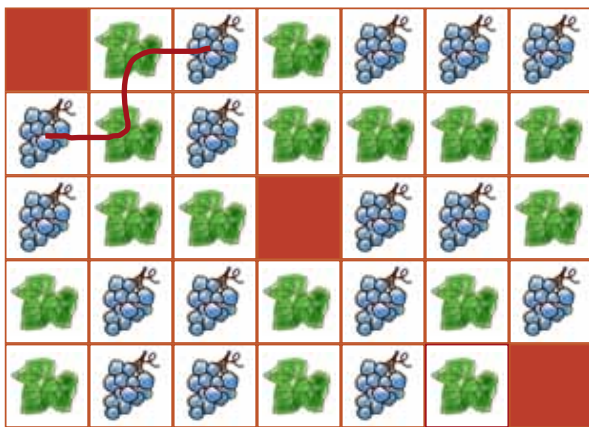
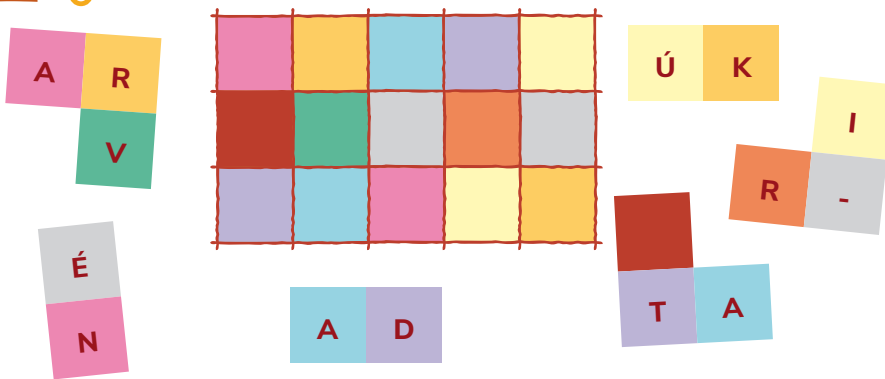
MÜLLER KATI rovata

A megfejtéseket a 26. oldalon talárod.

Rejtvénykirály vagyok, és ez itt az én birodalmam: fejtörők, keresztrejtvények, rajzos, tréfás feladatok, viccek. A túloldalon levő pályázati rejtvény megoldói közt havonta és év végén könyvjutalmat sorsolok ki.

1

Kikre emlékezünk októberben? Másold át a betűket a mozaikdarabokról az üres hálóra. Segítenek a színek.

2

Úgy köss össze – a minta szerint – két-két szőlőfürtöt, hogy a vonal mindig két levélen haladjon át.

3

– Tudod, mi a különbség a feleségem és a víz között?
Az, hogy a víz csak víz, de a feleségem...

A folytatást megtudod, ha összeolvasod az alábbi betűk közül azokat, amelyek csak egyszer szerepelnek.

E B K O K A R A I E S

A sakkfeladványok megfejtései:

1. a) alma: világos bástya, sötét vezér; szőlő: v. király, v. huszár; dió: v. vezér, s. bástya, s. huszár; körte: s. gyalog, s. bástya; szilva: s. vezér, s. futó, s. bástya, v. huszár, v. vezér; 2. $1+1 < 5+8+9$; $5 = 5$; $3+1+1 > 0$; $8+1+1+3 < 1+1+1+8+8$; 3. g2-bagoly (1.), f8-rénszarvas (4.), f4-kutya (3.), h7-kakas (2.), a5-veréb (5.); 4. 1-igaz, 2-igaz, 3-hamis, 4-hamis.

NEVESS VELEM!

- Mit mond a varázsló, ha valamire haját akar varázsolni?
- Haj-rá!
- Miért füstöl a kórház kéménye?
- Mert fő az egészség!
- Mit csinál az unott origamis?
- Mindig ugyanazt hajtogatja.
- Miben van a legtöbb vitamin?
- A gyógyszertárban.
- Miért békés emberek a kopaszok?
- Mert nem tudnak hajbakapni.
- Hogy hívják a sült nyulat?
- Tepsifüles.
- Mi a békák legnépszerűbb olvasmánya?
- A Légy jó mindhalálíg.
- Hogy hívják a repülő tevét?
- Dromadár.

4

A fa bókjának folytatását a kezdőbetűket összeolvasva tudhatod meg.

Tetszik a .....!

REJTVÉNY-PÁLYÁZAT

Kányádi Sándor versének két utolsó, hiányzó sora a rejtvény megfejtése. Ezt küldd el nekünk, ha pályázni szeretnél meghirdetett díjaink valamelyikére.

Jön már az ismerős,
szél-lábú, deres ősz.
Sepreget, kotorász,
meg-megáll, lombot ráz.

Lombot ráz, diót ver,
krumplit ás, szüretel.
Sóhajtoz nagyokat,
.....

VÍZSZINTES

1. A megfejtés első része

8. Izmos
9. Erős lap a kártyában (ADU)
10. Gabonát betakarít
11. Szándékozik
12. Siheder közepel!
13. Saját kezűleg, rövidítve
14. Párt!
15. Folyadékot fogyaszt
18. Simó Katalin monogramja
20. Vakáció vége!
21. Kettő a közepén!
23. Zokogó
25. Napraforgómagból préselik
26. Sízni, de csak a végén!
27. Előre ellentéte

1	2	3	4	5	6	7	8	9
S					P			K
	8					9		
10					11			
12				13			14	
	O	15	16			17		Í
18	19		20			21	22	
23		24			25			
26				27				
Ú			P					

VAJNÁR ILONA rejtvénye

FÜGGŐLEGES

2. Hím a méhcsaládban (HERE)
3. A 13 vértanú jelzője
4. Vöröses színű
5. Fejetlen sas!
6. Ázsiai tehénféle (JAK)
7. Juttat számára
10. A megfejtés második része

11. Amely személy
13. A mondat eleme
16. Magyarországi folyó (SIÓ)
17. Ókori nép tagja (KELTA)
19. Benn ellentéte
22. Kezével fog
24. Mária beceneve
25. Oá, oá, oá!
27. A nagy ...-...-horgász, magyar rajzfilm

Küldjétek be egyénileg vagy az osztály nevében közösen a rejtvény-pályázat megfejtését. Havonta 5 kisebb, év végén 5 nagydíjat sorsolunk ki.

E havi nyertesek: Fey Endre, Norvégia; Roman Alexandra Julia, Alsóújfalú; Russu-Bors Zsófia, Csíkszentkirály; a négyfalusi Zajzoni Rab István Líceum IV. osztálya.

HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOR SOLUNK KI!

KÓSZABÓSZÁ

postát bont

Az elmúlt tanév legszebb Napsugár-bélyeggyűjteményeiből válogattunk: **Erdőszentgyörgy, Ambrus Emese** osztálya (1); **Zilah, M. Eminescu Iskola, Nagy Beáta Tímea** osztálya (2); **Székelyudvarhely, Benedek Elek Pedagógiai Líceum, Demeter Magda** és **Vass Ágota** osztálya (3); **Bogdánd, Debreni Noémi** osztálya (4).

2

4

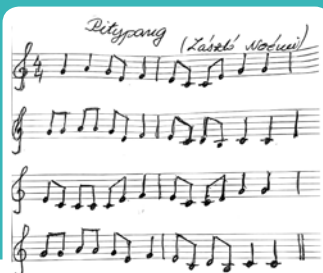
1

3

Szilágykraszna. **Vékás Melinda** tanítványainak közös alkotása a mandala-szőlő.

Koronkai olvasóink, **Dósa Ibolya** tanítványai megzenésített verssel leptek meg.

osztályában a múlt tanév végi Napsugár-díjnak örülnek a gyerekek.

Nagybányán, a Németh László Líceumban, **Csurka Tünde** osztályában készültek az ötletes őszi kézimunkák.

NAPSUGÁR -SZIVÁRVÁNY KÉPTÁR

Képzőművész munkatársaink képeslapjaiból az induló tanévben is küldünk azoknak az olvasóinknak, akik rendszeresen írnak, rajzolnak nekünk.

Gyűjtsd te is!

Lehet, hogy a tél gyönyörű csillag,
lehet, hogy a tavasz szép varázslat,
lehet, hogy a nyár meleg lehelet,
lehet, hogy az ősz vidám tekintet.

De szépek az évszakok,
bármikor is születél, veled tart egy csoda,
akár egy család, akár egy barát!

Pakó Luca,
Sepsiszentgyörgy

**Hunyadi
Lizbeth,**
Kolozsvár

Bécsi Botond,
Szilágycseh

**Madaras István
János,** Kibéd

Kulcsár Szintia,
Sárvásár

Kovács Marian,
Szamosardó

Volt egyszer egy kis falucska, ahol az alattvalók kötelessége volt minden évben ajándékot adni a királynak. Na, ez a nap pont az volt.

Két barát kitalálta, hogy együtt készítenek valamit a királynak.

- Lassan készül, szomszéd, mint a Luca széke.
- Türelem rózsát terem.
- Nagy fába vágtuk a fejszénket – mondja a koma.
- Dolgozz! Ne várd, hogy a sült galamb a szádba repüljön!

De idegességében ráesik az ajándékra. Meghallja ezt a nagyothalló gazda.

– Sokat akar a szarka, de nem bírja a farka! – mondja a gazda, s úgy kacag, hogy a házról a cserepek leesnek.

Igen ám, de meghallotta a nagy hahotázást a bíró úr is.

– Ha-ha-ha! Addig jár a korszó a kútra, amíg el nem török.

Megelégték a komák, összeverekedtek. De aztán nagy gondolkodás, sártúrás, égetés, csiszolás, és kész lett. Amikor a palota elé értek, ennyit hallottak:

- A jó munkához idő kell. A rosszhoz még több.

A két koma megtanulta, hogy: kétszer mérj, egyszer vágj!

Tófalvi Kiara-Valentina, Korond:

Közmondásos mese

Les Borbála,
Marosvásárhely

Egyszer volt, hol nem volt, élt egyszer egy öregasszony, akinek volt három fia. Világgá küldte őket, mert olyan szegény volt, hogy nem lett volna, amiből eltartsa őket. Az egyik egy rét, a másik egy mező felé indult, a harmadik egy erdő irányába ment. Ott lepihent egy fánál. Fura zajokra lett figyelmes. Továbbment, és meglátott egy tündért. Megkérdezte tőle, hogy teljesíti-e három kívánságát, és a tündér azt mondta, hogy igen. A fiú első kívánsága egy kastély volt, a második egy feleség, a harmadik nagyon sok pénz. A tündér teljesítette, és boldogan éltek, amíg meg nem haltak.

Pitó Balázs, Marosvásárhely

SAKKPALOTA

SAKKPALOTA
KÉPESÉGFEJLESZTŐ PROGRAM

A feladatokat Alföldy Andrea, Búzási Noémi, Szilágyi Mária és Tunyogi Katalin, a nagyváradi Szacs vay Imre Általános Iskola tanítónői állították össze a Polgár Judit Sakk Alapítvány szakmai jóváhagyásával.

II. Ismétlés (lépések, sakk, matt)

Az előző három tanév sakkrovatának anyagát, valamint az idei Sakkpalota-életképet honlapunkon találsz: <https://www.napsugar.ro/category/sakk/>

1.

- Kösd össze nyilakkal a bábukat és azokat a gyümölcsöket, amelyeket „leszedhetnek”!
- Karikázd be azt a gyümölcsöt, amelyet a legtöbb bábu ért el!

2.

A melléklet Sakkpalota-életképén levő bábuk értékének összegét figyelembe véve tedd ki a relációs jeleket! A király most 8-at ér.

4. sor 6. sor „a” vonal „e” vonal

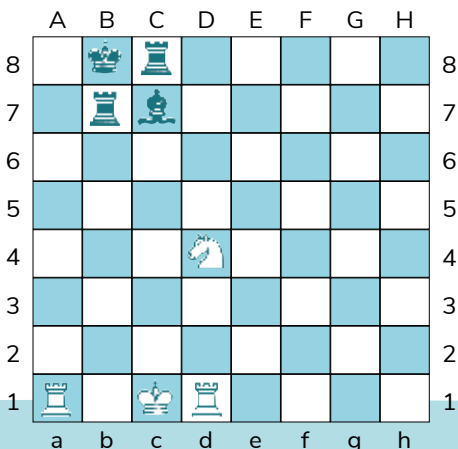
világos nagy átló sötét nagy átló 3. sor „b” vonal

3.

- A melléklet Sakkpalota-életképe alapján írd le a megadott mezőkön látható állatok nevét!
- Tedd betűrendbe a leírt állatneveket! Jelöld számozással!

g2 ..... h7 .....
f8 ..... a5 .....
f4 .....

4.

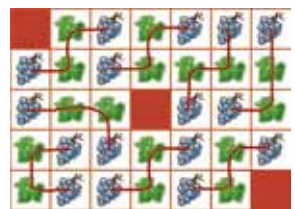
Írd az állítások mellé: igaz vagy hamis!

- Ha a világos bástya az a8-ra lép, sakkot ad. ....
- Ha a világos huszár c6-ra lép, mattot ad. ....
- Ha a sötét futó f4-re lép, csak sakkot ad. ....
- Ha a sötét bástya b1-re lép, mattot ad. ....

A feladatok megfejtését a 22. oldalon találsz, kivéve az 1. b) feladatát, azt küldd el nekünk. Év végén a beküldők közt sakkal kapcsolatos díjakat sorsolunk ki.

VÁSÁR

2.

A Találd ki! feladatok megfejtései:
1. Aradi vértanúk; 3. Boris; 4. Fülbevalód.

Minden hónapban vágjátok ki, és ragasszátok az osztály gyűjtőlapjára a bélyeget. Áprilisban küldjétek el a bélyegyűjtők névsorával és tanítók nevével együtt. Értékes jutalmat nyertek vele.

◆ KISKÓPÉ VENDÉGEI: UNIPAN HELGA

PARTI VÁNDORPARTI

Kedves házigazdánk, **UNIPAN HELGA** sokat sétált távcsővel, fényképezőgéppel, jegyzetfüzettel felszerelve a szabad ég alatt. A látottakat művészi képeken örökítette meg. Itt olvasható mindaz, amit képeiről elárult nekem. Mert a természet a legjobb tanítómester!

Lusta vizeink partján ősszel is népes a madársereg. Leghangosabb vándor vendégünk a bíbic (1), neve hangutánzó szó, a kakas ilyen hangsort hallat, ahogyan fel-le röpködve, csapkodva védi a parton költő tojót. A madár német neve Kiebitz, egy német írónak köszönhető, hogy ma a kártyajátékot kívülről figyelőket kibiceknek hívjuk.

A fürgé piros lábú cáncó (2) októberben itt időzik, mielőtt Afrika fele indulna. Édesvízi tavak, sós mocsarak sekély vizében keresgéli rovarokból, rákokból, férgekől álló táplálékát. Olajzöld harisnyás kollégája, a tavi cáncó (3) védett madár. A múlt század húszas éveiben a cukrászoknak tojást szedő kocsisok úgy megdézsmálták a Pest megyei utolsó költőhelyet, hogy a populáció szétszéledt, és azóta sem telepedett újra meg.

A fekete csőrű, barna-fehér, fürgé kis lile (4) is Afrikába vonul október végén. Szereti a talajra készült, előző évi fészket elfoglalni, felújítani. Hím és nőstény egyforma, felváltva ülnek 24-25 napon át a tojásokon. A kis lilénél alig valamivel nagyobb sárga billegető (5) legyekkel, szúnyogokkal táplálkozik, röptében kapja el őket. A fészket a tojó a talajra, kis mélyedésbe építi, és a tojásokon csak ő kotlik. A fiókákat mindkét szülő eteti.

A hosszú csőrű sárszalonka (6) giliszta, csiga után kutat a sekély vízben. A tojó meghódítására a hím násztáncot ad elő. Cikázva repül és mekegő hangokat hallat. Ezt a hangot a faroktollai között található vibráló tollak keltik. Párosodás után a sűrű fűbe rak fészket. Fészkelőhelyét novemberben hagyja el. A parti madarak közül ő az utolsó, aki képletesen szólva a buli után leoltja a villanyt.

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SORSOLUNK KI!**

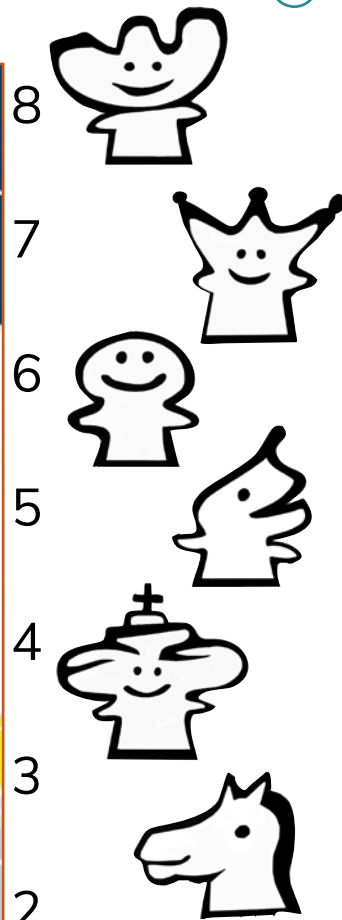
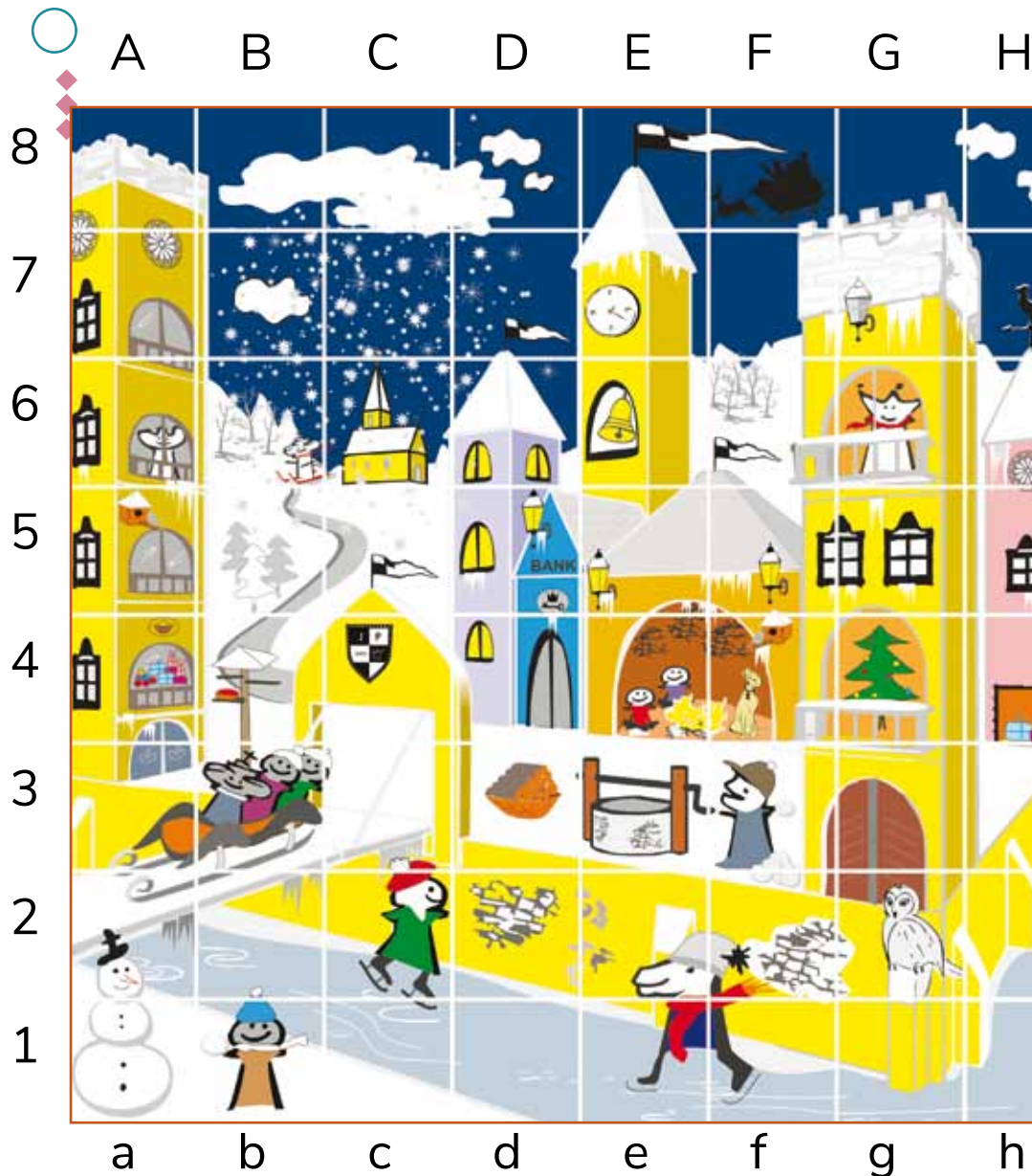
◆◆◆◆◆
Mivel táplálkozik a sárga billegető?

Válaszolatok szorgalmasan Kiskópé kérdéseire.

Küldjétek be egyénileg vagy az osztály nevében közösen a megfejtést. Havonta 2-3 kisebb, év végén 3 nagydíjat sorsolunk ki.

**A megfejtéseket és a nyertesek listáját honlapunkon közöljük:
www.napsugar.ro/megfejtések.php**

Figyeld meg, milyen színűek a sakkbábuk a lenti táblázatban, és színezd a fentieket is hasonlóra!

SAKK-KISOKOS

A karton tetején található két kis körbe fűzz fonalat, és akaszd tanulóhelyed fölé a negyedik Sakkpalota-életképet. Feladataink gyakran kapcsolódnak majd az itt található rajzokhoz.

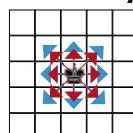
Sakkpalotalakói

Versenybábuk

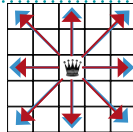
Lépési és ütési irány

Egyszerűsített bábuk

A bábuk pontértéke

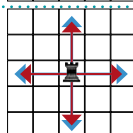

KIRÁLY

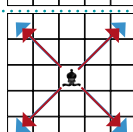
9

VEZÉR

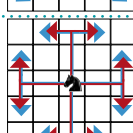
5

BÁSTYA

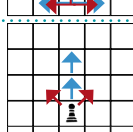
3

FUTÓ

3

HUSZÁR

1

GYALOG